

Nissedal kommune
Treungvegen 398
3855 TREUNGEN

Saksbehandler, innvalgstelefon

Anna Karin Hauge, 35 58 63 29

Forskrift om Nissedal som typisk turiststed, Nissedal kommune

Nissedal kommune har i brev av 01.10.2020 søkt Statsforvalteren om å godkjenne hele Nissedal kommune som typisk turiststed hele året.

I samsvar med lov om helligdager og helligdagsfred (helligdagsloven) § 5 annet ledd nr. 4, kan Statsforvalteren etter søknad fra kommunen bestemme at en kommune eller et område innenfor kommunen skal regnes som typisk turiststed og dermed være unntatt fra forbudet om søndagsåpne butikker.

Statsforvalteren har sendt forskriftsendringen ut på høring til følgende organisasjoner og etater.

Handel og Kontor - Region Østlandet-Sør	ostlandet.sor@hkinorge.no
NHO - Telemark	nho.telemark@nho.no
Telemark politidistrikt	post.sor-ost@politiet.no
Arbeidstilsynet Sør-Norge Regionskontor	post@arbeidstilsynet.no
LO Vestfold og Telemark	vestfoldogtelemark@lo.no
Telemark Handel og Kontor	telemark@handelogkontor.no

Det har ikke kommet innvendinger mot Nissedal som typisk turiststed, men merknader i forhold til arbeidsmiljølovens bestemmelser. Arbeidstilsynet forutsetter at arbeidsmiljølovens bestemmelser om arbeidstid, og særlig kravene til arbeidsfri blir fulgt opp av de berørte virksomhetene. Se særlig arbeidsmiljølovens § 10-8 andre og fjerde ledd. Hvis arbeidstakerne arbeider på søndager, må arbeidsfri legges til annen ukedag, slik at arbeidstakerne får en sammenhengende arbeidsfri periode på 35 timer i løpet av sju dager. Arbeidstilsynet forutsetter også at ledelsen ved berørte virksomheter, i samråd med tillitsvalgte og verneombud, ivaretar de ansatte slik at ingen påføres unødvendig belastning ved utvidede åpningstider. Arbeidstilsynet minner i tillegg om at arbeidsgiver til enhver tid skal sikre at arbeidet er helse-, velferds- og sikkerhetsmessig forsvarlig etter AML. § 10-2 første ledd.

Kommunen har i søknaden blant annet anført følgende: Nissedal kommunestyre vedtok i samband med tertialrapporten i juni 2020, at kommunen skal søke om å bli godkjent som typisk turistplass.

Nissedal er en kommune med få innbyggere i forhold til antall turister som besøker kommunen hvert år. I tillegg til det høye antallet turister som oppholder seg fast i Nissedal, er det flere besøkende på gjennomreise langs R41. Trafikken går til og fra Sørlandet og andre steder som Vrådal og Rauland. Den økningen kommunen har på fritidsbebyggelse, samtidig som antallet fastboende stagnerer, peker i retning av en helårlig hytte/turist-kommune der en stadig større del av omsetningen skjer til besøkende. Tallet på dagligvarebutikker ligger langt over det man kan forvente ut ifra antall fastboende, særlig med tanke på at kommunen har handelslekkasje mot nabokommunene og større handelssenter i regionen. Det er kraftig vekst i omsetningen i perioder som høstferie, vinterferie, påskeferie, pinse og fellesferien.

Statsforvalterens vurderinger

Åpningstider for salg fra faste utsalgssteder er regulert i lov om helligdager og helligdagsfred av 24. februar 1995 nr. 12. § 5. For hverdager er det ikke åpningstidsbegrensninger. Utgangspunktet og hovedregelen er at faste utsalgssteder som selger varer til forbrukere skal være stengt på helligdager. Det er imidlertid stilt opp en rekke unntak fra hovedregelen i § 5 annet og tredje ledd.

Statsforvalteren kan ved forskrift bestemme at et område skal regnes som typisk turiststed hele eller deler av året, jf. helligdagsloven § 5 sjette ledd. Utsalgssteder på områder som etter vedtak av Statsforvalteren regnes som typisk turiststed, er unntatt fra påbudet om å holde stengt på helligdager, jf. helligdagsloven § 5 andre ledd nr. 4. Med «typisk turiststed» regnes områder der salget i de aktuelle periodene hovedsakelig skjer til turister.

Statsforvalteren har vurdert søknaden etter helligdagsloven § 5 sjette ledd og retningslinjene i lovens forarbeider om hva som kjennetegner et «typisk turiststed». Vurderingen beror på en skjønnsmessig vurdering i hvert enkelt tilfelle.

Vi har gjennomført en grundig vurdering av alle motforestillinger opp mot kommunens argumenter for å få status som typisk turiststed. Lov om helligdager og helligdagsfred bør håndheves restriktivt slik at formålet med loven ikke uthules. Lempingen i åpningstider som kom med ny lov, gir butikker mulighet til å holde åpent hele døgnet frem til klokken 24.00 lørdag. I tillegg er det et ønske i store deler av befolkningen å beholde søndagen som annerledesdagen. Ved vurderingen av om Nissedal skal gis status som typisk turiststed, med anledning til å holde åpent på søndager, er det derfor mange ulike momenter som må legges til grunn. Det er mange hensyn som tilsier en løsning i begge retninger. Et overordnet hensyn er hensynet til ansatte og det økte presset søndagsarbeid kan medføre for dem. Vi har imidlertid kommet frem til at vilkårene i lovens bestemmelse er oppfylt og at Nissedal kommune oppfyller lovens vilkår for å bli definert som typisk turiststed gjennom hele året.

Ifølge lovens forarbeider er det med begrepet «typiske turiststeder» tenkt på mindre steder der antall fastboende er få i forhold til antall tilreisende/besøkende i løpet av året, og kundegrnlaget er for lite til at de næringsdrivende kan overleve på salget til de fastboende, jf. merknadene til § 5 andre ledd nr. 4 i Ot.prp. nr. 11 (2002-2003) side 8. Det er gitt eksempler på steder som Beitostølen, Geiranger, Geilo og Lyngør. Videre er det vist til at også utsalgssteder i byer og på større steder kan oppleve omsetningsøkning i turistsesongen, men at denne økningen neppe kan sies å være så vesentlig at det begrunner adgang til å holde søndags- og helgedagsåpent.

Vedlagt Nissedal kommune sin søknad følger ytterligere informasjon om omsetningen i kommunen.

Vedlegg:

1. Uttalelse om typisk turiststed juni 2020

2. Omsetningstall per dag 2019 – Nissedal Landhandel
3. Ukentlig omsetning Prix Treungen 2017-2019
4. Omsetning i prosent Spar 2017-2020
5. Nissedal Landhandel – omsetning

Det er opplyst at Nissedal kommune har om lag 2200 hytter. Dette er et betydelig antall sammenlignet med at antall fastboende i kommunen kun er på 1450 personer. I tillegg er det et betydelig antall hytter og hotell på Gautefall i Drangedal kommune som har Treungen i Nissedal som nærmeste handelssted.

Vi har merket oss opplysningen om at det er en del gjennomfartstrafikk i Nissedal kommune, men velger å ikke legge vekt på dette da det er krav om at gjestene må oppholde seg noen tid på stedet. I den grad denne gjennomgangstrafikken er med på å øke omsetningen legger vi heller ingen vekt på dette, da omsetningsøkningen likevel er betydelig og Nissedal selv har en viss handelslekkasje til større handelssenter i regionen.

Treungen er handelssenteret i kommunen og her ligger det meste av varehandelsvirksomhetene. Man finner to dagligvarebutikker, en trevarehandel, en sportsbutikk, en blomsterbutikk som også har interiør og klær, en garnbutikk og en bensinstasjon. I Kyrkjebygda og på Felle er det en dagligvarebutikk. Med det lave antallet fastboende på 1450 ville ikke kundegrunnet være tilstrekkelig foruten turismen. I Treungen bor det ellers kun 500 fastboende. Samtlige nisjebutikker og i stor grad dagligvarehandelen har sitt inntektsgrunnlag fra besøkende. Dette støttes av de omsetningstall som er vedlagt søknaden. I Felle er det om lag 100 fastboende. Kjøpmannen i Kyrkjebygda har i telefonsamtale opplyst at det ikke er tilstrekkelig grunnlag for hans dagligvarebutikk uten turistene.

Nissedal kommune ber om at Nissedal defineres som typisk turiststed på helårsbasis. Ifølge omsetningstallene og opplysninger gitt av kommunen, er det kraftig vekst i omsetningen i flere perioder gjennom hel året. Dette gjelder Høstferien, vinterferien, påskeferien, pinse og fellesferien.

Statsforvalteren har vurdert opplysningene i søknaden opp mot vilkårene i loven og merknadene i Forarbeidene til loven. Vi mener kommunen har de kvalifikasjonene som bør ligge til rette for å bli definert som en typisk turiststad. Det er forventet ytterligere turisme i fremtiden, og veksten i reiselivsnæringen peker i retning av en helårlig turistkommune, hvor en stadig større del av salget skjer til tilreisende.

Merkur-programmet som er et utviklingsprogram for butikker i Distrikts-Norge i regi av Kommunal- og moderniseringsdepartementet, støtter Nissedal kommune sin søknad som typisk turiststed. Vi har gått gjennom rapporten fra juni 2020 som følger vedlagt søknaden og legger merke til de momentene som fremkommer her, særlig det syn at søndagsåpne butikker betyr høyere omsetning som igjen kommer innbyggerne til gode ved et mer rikholdig utvalg og varetilbud. Noe som igjen fører til at kommunen blir mer attraktiv også for fastboende.

En motforestilling mot søndagsåpne butikker er hensynet til ansattes arbeidstid og behov for fritid. Statsforvalteren forutsetter at arbeidsvilkår og arbeidsmiljølovens bestemmelser vil bli ivaretatt og at søndags- og helligdagsåpent kan bidra til å sikre arbeidsplasser. I tillegg har vi sett hen til at det normalt er attraktivt for ungdommer å få ekstrajobb i butikker og på reiselivs-destinasjoner. Vi gjentar de forutsetningene som stilles til at arbeidsmiljølovens bestemmelser blir fulgt opp.

Det forutsettes at arbeidsmiljølovens bestemmelser om arbeidstid, og særlig kravene til arbeidsfri blir fulgt opp av de berørte virksomhetene. Se særlig arbeidsmiljølovens § 10-8 andre og fjerde ledd. Hvis arbeidstakerne arbeider på søndager, må arbeidsfri legges til annen ukedag, slik at arbeidstakerne får en sammenhengende arbeidsfri periode på 35 timer i løpet av sju dager. Det forutsettes at ledelsen ved berørte virksomheter, i samråd med tillitsvalgte og verneombud, ivaretar de ansatte slik at ingen påføres unødvendig belastning ved utvidede åpningstider. Det minnes i tillegg om at arbeidsgiver til enhver tid skal sikre at arbeidet er helse-, velferds- og sikkerhetsmessig forsvarlig etter AML. § 10-2 første ledd.

Statsforvalteren er ikke i tvil om at Nissedal opplever en stor gjennomstrøm av turister og at turistenes handel er både positiv og avgjørende for butikkenes omsetning. Ett av formålene med å unnta «typiske turiststeder» fra åpningstidsbestemmelsene i den tidligere åpningstidsloven, var å imøtekomme et særlig behov som tilreisende kunne ha for å handle utover vanlige åpningstider. Statsforvalteren mener tilreisende til Nissedal, og områdene rundt, vil ha et slikt særlig behov for å handle utover vanlige åpningstider, og at det er naturlig å tilrettelegge for at butikken og reiselivsnæringen i størst mulig grad kan utnytte den inntektskilden turistene utgjør.

På bakgrunn av at turismen er omfattende nesten hele året, og loven i tillegg gir anledning til å holde åpent de tre siste søndagene før julaften, mellom klokken 14 og 20, finner Statsforvalteren at dispensasjonen fra helligdagsloven kan gjelde hele året. Statsforvalteren har vurdert om en godkjenning vil innebære en uthuling av loven. Vi mener imidlertid at Nissedal kommune, som gjennom de senere år har utviklet seg fra et levebrød basert på industri, kraft og småbruk til å bli et samfunn som i stor grad overlever på turisme, er et slikt sted lovens unntak er ment å gjelde for. Statusen som typisk turiststed vil ikke bidra til uthuling av lov om helligdagsfred, men heller ivareta lovens intensjon.

Videre er det vanskelig å forbigå hele Nissedal kommune som turiststed, sett i sammenligning med andre steder i landet som har fått statusen som typisk turiststed, som for eksempel Beitostølen. Statsforvalteren må ta hensyn til den utviklingen og handelstrenden Nissedal kommune opplever, med en solid og fast økning i turisme til hele kommunen, gjennom hele året.

Arealet som gis statusen «typisk turiststed» er naturlig avgrenset og sammenfallende med kommunegrensen.

Konklusjon

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark innvilger dispensasjon for Nissedal kommune, jf. Lov om helligdagsfred § 5 sjette ledd, jf. første ledd nr. 4. Faste utsalgssteder kan holde søndagsåpent gjennom hele året.

Avgjørelsen er ikke et enkeltvedtak og kan ikke påklages. Dispensasjon vil bli gitt ved forskrift som offentliggjøres på Lovdata.

Med hilsen

Per Arne Andreassen (e.f.)
direktør i Justis- og vergemålsavdelingen

Anna Karin Hauge
fagsjef

Dokumentet er elektronisk godkjent